

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/14/2016
Identifikačné číslo spisu: 8015200503
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8015200503.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančeniča a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: R. H. Y., nar. XX.XX.XXXX, Y. XXXXX/X, Y., R., zastúpený: JUDr. František Svatuška, advokát, Námestie slobody 25, Humenné, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.04.2015 o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č.k. 5Sd/37/2015-26 zo dňa 15.10.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sd/37/2015-26 zo dňa 15.10.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 5Sd/37/2015-26 zo dňa 15.10.2015 potvrdil rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 10.04.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporcu“) o zamietnutí žiadosti navrhovateľa zo dňa 04.08.2014 o priznanie starobného dôchodku k XX.XX.XXXX z dôvodu nespĺnenia podmienky uvedenej v § 65, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a § 21, § 132 ods. 1 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“). Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že žiadosťou zo dňa 04.08.2014 navrhovateľ žiadal o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX, kedy dovŕšil vek 55 rokov. Podľa rozhodnutia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65407023905809/2-VUSZ/DO2 zo dňa 03.02.2005 mu bol priznaný výsluhový dôchodok od 01.01.2005 podľa § 123 ods. 2 a § 38 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 328/2002 Z. z.“). Pre nárok na výsluhový dôchodok a stanovenie jeho sumy mu bola zhodnotená doba

výkonu základnej vojenskej služby od 01.08.1978 do 31.07.1980 v I. kategórií funkcií, doba služobného pomeru od 01.08.1980 do 01.09.1987 v I. kategórii funkcií, od 02.09.1987 do 31.12.1992 v II. kategórii funkcií, doba služobného pomeru od 01.01.1993 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií, doba služobného pomeru od 01.01.2000 do 31.12.2003 v III. pracovnej kategórii a doba služobného pomeru od 01.01.2004 do 31.12.2004 bez kategórie. Je nesporné, že navrhovateľ odpracoval v služobnom pomere 26 rokov a že bol zaradený do I. pracovnej kategórie po dobu 16 rokov a 35 dní, do II. pracovnej kategórie po dobu 5 rokov a 123 dní. Ďalej je nesporné, že zo služobného pomeru bol prepustený dňom 31.12.2004 a od 01.01.2005 poberá výsluhový dôchodok. S poukazom na § 15 zákona č. 100/1988 Zb. je pritom nepochybné, že zamestnanie vykonávané po 31.12.1999 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie. Nevyhnutnou podmienkou na vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. je, že žiadateľ bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) a súčasne bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e). Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. V danom prípade navrhovateľ túto zákonnú podmienku nespĺnil, pretože aj keď odpracoval potrebný počet rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) v spojení s § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb., nespĺnil podmienku, že z tohto zamestnania bol prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e). Keďže bol zo služobného pomeru prepustený až k 31.12.2004, kedy sa už zamestnania nezaraďovali do pracovných kategórií, nemohol byť prevedený ani uvoľnený z pracovnej kategórie a nespĺnil podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., lebo nebol ku dňu prepustenia zaradený do I. kategórií funkcií, keďže tieto boli zrušené od 01.01.2000, a to bez ohľadu na námietku navrhovateľa, že k zrušeniu kategórií funkcií nedošlo jeho zavinením. Z uvedeného dôvodu považoval krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu za jasné a zrozumiteľné.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na nové rozhodnutie, resp. aby zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zruší napadnuté rozhodnutie odporcu a vec mu vráti na ďalšie konanie. Nesúhlasil s tým, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odporcu je dostačujúce, preskúmateľné a jednoznačné. Je nesporné, že odpracoval v služobnom pomere 26 rokov a tiež je nesporné, že bol zaradený do I. pracovnej kategórie po dobu 16 rokov a 35 dní a do II. pracovnej kategórie po dobu 5 rokov a 123 dní, čo vyplýva aj z Osobného listu dôchodkového poistenia. V I. pracovnej kategórii bol zaradený aj ku dňu 31.12.1999. Od 01.01.2000 už boli všetky povolania zaradené do III. pracovnej kategórie (táto zmena vyplýva z § 15 zákona č. 100/1988 Zb.). Rovnako je zřejmé, že zo služobného pomeru profesionálneho vojaka bol prepustený v dôsledku zníženia početného stavu ozbrojených síl alebo v dôsledku organizačných zmien, čo znamená, že mu vznikol nárok na starobný dôchodok vo veku 55 rokov po odpracovaní 25 rokov, pretože bol najmenej 15 rokov zamestnaný v I. pracovnej kategórii. V tejto súvislosti poukázal na názor Najvyššieho súdu SR spočívajúci v potrebe zachovávanía nárokov vyplývajúcich zo zaradenia doby služby do I. a II. pracovnej kategórie funkcií, ktoré spočívajú v určení „nižšieho“ dôchodkového veku v závislosti od rozsahu doby služby získanej v I. alebo II. kategórii funkcií. Nesúhlasil s konštatovaním odporcu a krajského súdu, že mu nevznikol nárok na starobný dôchodok k XX.XX.XXXX z dôvodu, že nebol zaradený do I. kategórie funkcií k 31.12.2004, t. j. ku dňu prepustenia zo služobného pomeru, pretože túto požiadavku kladenú odporcom nebolo možné naplniť v dôsledku zrušenia pracovných kategórií. Napadnuté rozhodnutie odporcu a rozsudok krajského súdu majú za následok, že nároky vyplývajúce navrhovateľovi zo zákona č. 100/1988 Zb. a súvisiace so zvýhodnením dosiahnutia nižšieho dôchodkového veku v dôsledku zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie mu boli odopreté, čo nie je možné považovať za správne a zákonné.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažoval za opodstatnené. Mal za to, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého vec náležite právne posúdil, pričom nezistil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu. Keďže navrhovateľ bol zo služobného pomeru prepustený až k 31.12.2004, kedy sa už zamestnania nezaraďovali do pracovných kategórií (keďže boli zrušené od 01.01.2000), nemohol byť prevedený ani uvoľnený z pracovnej

kategórie, a teda nespĺnil podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. Keďže nebol zo zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b) prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) zákona č. 100/1988 Zb., nespĺnil vyššie uvedenú podmienku zaradenia do I. kategórie funkcií.

Dňa 12.09.2016 bolo odvolaciemu súdu zaslané na vedomie rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 30.08.2016, ktorým bol navrhovateľovi podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. priznaný od XX.XX.XXXX. starobný dôchodok v sume 328,80 eur mesačne.

Navrhovateľ v podaní zo dňa 09.01.2017 oznámil odvolaciemu súdu, že trvá na podanom odvolaní proti rozsudku krajského súdu z dôvodu, že toto konanie sa týka nepriznania starobného dôchodku od XX.XX.XXXX, pričom priznanie starobného dôchodku odporcom od XX.XX.XXXX nemá vplyv na jeho nepriznanie od XX.XX.XXXX.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Kľúčovou otázkou vo veci je posúdenie, či navrhovateľ splnil podmienky na vznik nároku na dôchodkovú dávku so znížením dôchodkového veku.

Podľa § 65 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023.

„Ustanovenie § 274 ods. 1 zákona č.461/2003 Z. z. zakotvuje zásadu zachovania získaných nárokov, rešpektujúc predchádzajúcu právnu úpravu (zákon č. 100/1988 Zb.), podľa ktorej sa nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie zachovávajú do 31.12.2023. Z toho dôvodu pre posúdenie vzniku nároku na starobný dôchodok z titulu výkonu zamestnaní zaradených do zvýhodnenej pracovnej kategórie nie je možné pre navrhovateľa stanoviť iné (menej výhodné) podmienky, ako boli stanovené predchádzajúcou úpravou. Toto ustanovenie umožňuje vznik nároku na starobný dôchodok pred dovŕšením 62. roku veku.“ (rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/187/2011 zo dňa 30.01.2013 a sp. zn. 9So/87/2014 zo dňa 25.11.2015).

Skorší vznik nároku na starobný dôchodok podmieňuje splnenie podmienok uvedených v § 21 ods. 1, § 132 ods. 1 alebo § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb., ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 hodnotí služba vojakov z povolania zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) , ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z

dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) .

Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan, ktorý vykonával pred 01.01.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie, v uránových baniach. alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999.

Pracovné kategórie boli zrušené od 01.01.2000.

„Zámerom zákonodarcu, vzhľadom na predĺženie zaraďovania zamestnaní podľa právneho poriadku Slovenskej republiky do I. a II. pracovnej kategórie až do 31.12.1999, bolo umožniť skorší vznik nároku na starobný dôchodok len u tých občanov, ktorí po 31.12.1999 dovŕšia príslušný vek a boli zamestnaní stanovenú dobu v zamestnaní uvedenom v § 14 zákona č. 100/1988 Zb., resp. vykonávali službu v I. alebo II. kategórii funkcií, ak toto zamestnanie, resp. služba trvali do 31.12.1999, pričom práve z dôvodu zrušenia pracovných kategórií od 01.01.2000 nemohli objektívne až po 31.12.1999 splniť podmienku trvania takého zamestnania, resp. služby v potrebnom rozsahu“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/87/2014 zo dňa 25.11.2015).

Z dávkového spisu odporcu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 04.08.2014 požiadal o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX, teda odo dňa dovŕšenia veku 55 rokov. Z rozhodnutia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65407023905809/2-VUSZ/DO2 zo dňa 03.02.2005 je zrejmé, že mu bol od 01.01.2005 priznaný výsluhový dôchodok.

Za účelom posúdenia nároku na výsluhový dôchodok bola navrhovateľovi zhodnotená doba:

- od 01.08.1978 do 31.07.1980 v I. kategórii funkcií - základná vojenská služba;
- od 01.08.1980 do 01.09.1987 v I. kategórii funkcií - služobný pomer;
- od 02.09.1987 do 31.12.1992 v II. kategórii funkcií - služobný pomer;
- od 01.01.1993 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií - služobný pomer;
- od 01.01.2000 do 31.12.2003 v III. pracovnej kategórii - služobný pomer a
- od 01.01.2004 do 31.12.2004 doba služobného pomeru bez pracovnej kategórie.

Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľ získal v zamestnaní zaradenom v I. kategórii funkcií 16 rokov a 35 dní. Z rozhodnutia o priznaní výsluhového dôchodku mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ získal 26 rokov služby.

Vek 55 rokov dosiahol dňom XX.XX.XXXX. Nemožno súhlasiť s tvrdením navrhovateľa, že splnil podmienky nároku na starobný dôchodok pri dosiahnutí dôchodkového veku 55 rokov podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 14 ods. 4 a § 21 ods. 1 písm. b) zákona č.100/1988 Zb.

„Podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. dosiahnutím 55. roku vzniká nárok na starobný dôchodok za splnenia podmienky potrebnej doby zamestnania vtedy, ak občan vykonávajúci zamestnanie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. nemohol získať potrebných 20 rokov zamestnania preto, že takéto zamestnanie nemohol ďalej vykonávať z dôvodov taxatívne uvedených zákonom, medzi ktoré patrí aj ukončenie zamestnania z organizačných dôvodov. V opačnom prípade na zníženie dôchodkového veku na 55 rokov z dôvodu výkonu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., za aké sa považuje výkon zamestnania profesionálneho vojaka, právne predpisy požadujú získať aspoň 20 rokov takéhoto zamestnania (§ 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb.).“ (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1So/49/2014 zo dňa 25.08.2015).

Z potvrdenia o služobnom pomere vydaného Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia dňa 04.09.2013 vyplýva, že služobný pomer navrhovateľa skončil 31.12.2004.

Z rozhodnutia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65407023905809/2-VUSZ/DO2 zo dňa 03.02.2005 vyplýva, že k prepusteniu navrhovateľa zo služobného pomeru došlo „v dôsledku zníženia početného stavu ozbrojených síl alebo v dôsledku organizačných zmien...“.

Dobu služobného pomeru profesionálneho vojaka umožňujú pritom právne predpisy hodnotiť v príslušnej kategórii funkcií, ak boli vykonávané pred 01.01.2000. Z uvedeného je zrejmé, že dôvodom, pre ktorý navrhovateľ nezískal potrebných 20 rokov zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. nebola skutočnosť, že takéto zamestnanie nemohol vykonávať z dôvodu ukončenia služobného pomeru z dôvodu organizačného opatrenia. Najvyšší súd SR v právne a skutkovo obdobnej veci v rozsudku sp. zn. 1So/49/2014 zo dňa 25.08.2015 konštatoval, že „Dôvodom, pre ktorý nezískal potrebných 20 rokov zamestnania bola skutočnosť, že zamestnania vykonávané po 31.12.1999 sa podľa § 15 zákona č. 100/1988 Zb. považujú za zamestnanie III. pracovnej kategórie. Na zníženie dôchodkového veku navrhovateľa sa preto vzťahuje § 174 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb.“

Navrhovateľ preto nespĺnil podmienky pre priznanie starobného dôchodku podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. Síce získal najmenej 15 rokov v I. kategórii funkcií, bol prepustený zo služobného pomeru profesionálneho vojaka dňom 31.12.2004 z dôvodu organizačného opatrenia v zmysle § 12 ods. 3 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb., ale keďže dôvodom získania doby služby v rozsahu nižšom ako 20 rokov nebolo samotné prepustenie zo služobného pomeru, nespĺňa podmienky uvedené v § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. pre vznik nároku na starobný dôchodok vo veku 55 rokov.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.